

የሰ/መ/ ቁጥር 147930

ቀን 28/9/2010 ዓ/ም

ዳኞች፡- አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

ፈይሳ ወርቁ

ጳውሎስ ኦርሺሶ

አመልካች፡- ወ/ሮ ሰብለ ታምራት - ከጠበቃ ቤተልሄም አያሌው - ቀርቦዋል

ተጠሪ፡- አቶ ግሩም ግዛቸው - የቀረበ የለም

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ለዚህ ሰበር መዝገብ ክርክር መነሻ የሆነው ጉዳይ የቀረበው አመልካች መስከረም 29 ቀን 2010 ዓ.ም በተፃፈ አቤቱታ የፌደራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁጥር 193012 ሐምሌ 5 ቀን 2009 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ትእዛዝ እና የፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁጥር 117619 ህዳር 21 ቀን 2009 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት ቅሬታዋን በማቅረቧ ነው፡፡ ቅሬታዋም አቤት የተባለበትን ውሳኔ፣ አመልካች የምትቃወምባቸውን ምክንያቶች የሚዘረዝርና በሰበር ሰሚው ችሎት በኩል ሊታይልኝ ይገባል የምትለውን ዳኝነት የሚጠይቅ ሲሆን፣ የስር ፍ/ቤቶች በጋብቻ ውስጥ ስለተፈራው መኪና ገቢ በተመለከተ በማስረጃ አረጋግጬ እያለ መታለፉ ተገቢ አይደለም፡፡ በጋብቻ ውስጥ የተደረገ የብድር ውል ከአሁን አመልካች እውቅና ውጪ

የተደረገ በመሆኑ ውድቅ መደረግ ሲገባው የጋራ እዳ መባሉ ስህተት በመሆኑ ይታረምልኝ የሚል ነው።

በስር ፍ/ቤት የነበረው ክርክር የጀመረው ከፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን ከሳሽ የአሁን አመልካች ባቀረበችው ክስ ከተከሳሽ (የአሁን ተጠሪ) ጋር ያለን ጋብቻ ፈርሷል። በጋራ ያፈራነው ንብረት 1. መኪና የሰ/ቁጥር 3-26589 ኦሮ 2. የመኪና ገቢ በቀን 600 በወር 18000 የሾፌር ተቀንሶ ከ17/5/2006 ዓ/ም ጀምሮ ያለው 3. 20/80 የቤቶች ፕሮግራም በንግድ ባንክ የተቆጠበ ገንዘብ 4. ብር 186000 በኢትዮጵያ ንግድ ባንክ የተቆጠበ 5. 61000 የእቁብ ገንዘብ ያካፍላች ስትል ጠይቃለች። ተከሳሽም መኪና የሰ/ቁጥር 3-26589 ኦሮ. የሆነ በብድር ገንዘብ የተገዛ በመሆኑ ብድሩ የጋራ እዳ ይሁን። ብር 180000 የተበደርነውን እዳ ያልከፈልን ስለሆነ የጋራ እዳ ነው ይባላል። የቤት ቁሳቁስ ጠቅሶ የየግላቸው የሆነውን ለይቶ መካፈል እንደሌለበት መልስ ሰጥተዋል። የስር የፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁጥር 117619 ህዳር 21 ቀን 2009 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ መኪና የሰ/ቁጥር 3-26589 ኦሮ. በትዳር ውስጥ የተገዛና ከእዳም ነጻ መሆኗን በምስክሮች በሚገባ የተረጋገጠ በመሆኑ የጋራ ንብረት ነው። የመኪና ገቢ አመልካች ለግል ጥቅሙ ያዋለው መሆኑን ከሳሽ ያሳስረዳች በመሆኑ ታልፏል። ለኮንዶሚኒየም ቤት የተጠራቀመ ገንዘብ የጋራ መሆኑን በተማመኑት መሰረት ይካፈሉ። የእቁብ ብር 40447.37 መኖሩ ተረጋግጧል እኩል ይካፈሉ። ተከሳሽ ብር 180000 የብድር እዳ የጋራ ይባላል። ያለው በተመለከተ በሰው ምስክሮች ብድሩ መኖሩ በመረጋገጡ የጋራ እዳ ነው። የቤት ቁሳቁስ ተዘርዘሮ የጋራ የሆኑትን የጋራ የግል ናቸው ያለውን የግል ነው ሲል ወስኗል። ከሳሽ የአሁን አመልካች ለፌደራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የይግባኝ ቅሬታ አቅርባ በመ/ቁጥር 193012 ሐምሌ 5 ቀን 2009 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ትእዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህግ ቁጥር 337 መሰረት አያስቀርብም ሲል መዘገቡን ዘግቶታል።

የአሁን አመልካችም ይህን ውሳኔ በመቃወም ቀርበዋል። መዘገቡም ተመርምሮ በስር ፍ/ቤት በዚህ ጉዳይ የብድር ውሉ በአበዳሪው ብቻ ምስክር አመልካች ስለ ብድሩ ያውቁ ነበር መባሉ የብድሩ ድንጋጌዎች መስፈርት ያሟሉ መሆን አለመሆኑን እና የመኪናው ገቢም ሙሉ በሙሉ መኪናው ካልተሸጠ አይከፈልም ተብሎ የመወሰኑን አግባብነት

ለመመርመር ሲባል ቀርቧል። መልስና የመልስ መልስም ተሰጥቶበታል። ተጠሪ ታህሳስ 20 ቀን 2010 ዓ/ም በተጻፈ መልስ የመኪና ገቢ በተመለከተ መኪናው የተሸጠው በ14/6/2006 ዓ/ም ሲሆን የሽያጭ ውሉ የፈረሰው በ26/2/2007 ዓ/ም መሆኑን አመልካች ገልጻ እያለ ከ17/5/2006 ዓ/ም ጀምሮ የመኪና ገቢ ያካፍለኝ ብላ መጠይቁ ተገቢ አይደለም። በጋብቻ ውስጥ የተበደርነው ብድር ለትዳር ጥቅም የዋለ መሆኑ የቤተሰብ ህጉ ግምት የሚያስቀምጥ ሆኖ እያለ እና አመልካች ለትዳር ጥቅም ያልዋለ መሆኑን ባለማስረዳቷ የተሰጠው ውሳኔ ስህተት የተፈጸመበት ባለመሆኑ ይጽናልኝ ሲል ተከራክሯል። አመልካችም ጥር 9 ቀን 2010 ዓ/ም በተጻፈ የመልስ መልስ አቤቱታቸውን በማጠናከር ተከራክረዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ ከላይ የተመለከተውን ሲመስል፣ እኛም የቀረበውን አቤቱታ፣ መልስ እና የመልስ መልሱን እንዲሁም የስር ፍርድ ቤት ውሳኔዎችን እና ከጉዳዩ ጋር አግባብነት ያላቸውን የሕግ ድንጋጌዎችን መሠረት በማድረግ በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት መኖር አለመኖሩን ከተያዘው ጭብጥ አንጻር መርምረናል።

እንደመረመርነውም 1ኛ. የሰሌዳ ቁጥር 3-26589 ኦሮ. የመኪና ገቢ በተመለከተ በስር ፍ/ቤት በማስረጃ የተረጋገጠው መኪናዋ ተሸጣ እንደነበረና የተሸጠችውም በ14/6/2006 ዓ/ም መሆኑን የዚች መኪና የሽያጭ ውሉ ደግሞ በ26/2/2007 ዓ/ም የፈረሰ መሆኑን ነው። የአሁን አመልካች የዚች መኪና ገቢ ግማሹ እንዲከፈለኝ ሲሉ የጠየቁት ከ17/5/2006 ዓ/ም ጀምሮ ያለውን በቀን 600 ብር ትኩረቶች በሚል ሲሆን መኪናውን የተከራየው ራማ ኮንስትራክሽን ከ23/7/2006 ዓ/ም ጀምሮ 600 ብር ከአቶ ዳንኤል ቱፋ ላይ የተከራየ መሆኑን አሳውቋል። በመሆኑም የአሁን አመልካች የመኪናዋ ገቢ ይከፈለኝ ስትል በጠየቀችበት ቀን በፊት በ14/6/2006 ዓ/ም ጀምሮ መኪናዋ የተሸጠችና የሽያጭም ውል በ26/2/2007 ዓ/ም ከፈረሰ በኋላ አመልካችና ተጠሪ መኪናዋን ያስመለሱ ስለመሆኑ የተረጋገጠ ነገር አለመኖሩና የአሁን ተጠሪ የመኪናዋን ገቢ መሰብሰቡ ባለመረጋገጡ የመኪናዋ ገዥ የነበረው ገቢዋን ሰብስቦ ከሆነም ከውሉ ጋር በተያያዘ የሚታይ ከሚሆን በቀር የስር ፍ/ቤት የአሁን አመልካችን ጥያቄ ሳይቀበለው ማለፉ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ አልተገኘም። 2ኛ. በስር ፍ/ቤት 180000 ብር የብድር

እዳ የጋራ እዳ ነው የተባለበትን ውሳኔ በተመለከተ ከ500 የኢትዮጵያ ብር በላይ የብድር ውል በጽሁፍ ወይም በፍርድ ቤት በተደረገ የእምነት ቃል ወይም በመሐላ ካልሆነ በስተቀር ማስረዳት እንደማይቻል በፍ/ብ/ህግ ቁጥር 2472 ላይ ተደንግጎ ይገኛል። የአሁን ተጠሪ 180000 ብር ብድር የአሁን አመልካችና ተጠሪ አብረን ተበድረናል ሲል ለማስረዳት ያቀረበው የሰነድ ማስረጃ በብድሩ ውል ላይ ያለው ፊርማ የአሁን አመልካች ፊርማ እንዳልሆነ በፎረንሲክ ምርመራ ተረጋግጧል። በብድር ውሉ ላይ ያሉት ሁለት ምስክሮችም ስለመመስከራቸው አያመለክትም። እንዲሁም የአሁን ተጠሪ መጀመሪያ ባቀረበው ክስ ጋር ያላቀረበውን ማስረጃ ባሻሻለው ክስ ጋር አያይዞ ማቅረቡም የብድር ውል ሰነዱን ህጋዊነት የማያሳይ ነው። ሌላው የአሁን ተጠሪ ብር 180000 ከአቶ ገናናው ተናገር ተበደርኩ የሚለው በ4/5/2006 ዓ/ም ሲሆን የአሁን አመልካች ከቤት የወጣችው በ17/5/2006 ዓ/ም መሆኑና በ18/11/2006 ዓ/ም በመሀላቸው ጋብቻ በፍቺ መፍረሱ አላከራከረም። ተጠሪ ገንዘቡን ተበድራያለሁ ከሚልበት ከ4/5/2006 ዓ/ም ጀምሮ አመልካች ከ12 ቀን በኋላ በ17/5/2006 ዓ/ም ከቤት ወጥታለች። ተጠሪ ገንዘቡን የተበደረው ለመኪና ማስጠገኛ መሆኑን ገልጾ ለመኪናዋ ማስጠገኛ ስለማዋሉ ግን ያቀረበው ማስረጃ የለም። በመሆኑም በአመልካችና በተጠሪ መሀከል አለመግባባት በተፈጠረበት ጊዜ ውስጥ የአሁን ተጠሪ የተበደረው የ180000 ብር ብድር ለትዳር ጥቅም ስለመዋሉ መረጋገጥ አለበት። በዚህ መሰረት የስር ፍ/ቤት ብድሩ ስለመኖሩ የአሁን ተጠሪን ማስረጃ አበዳሪውን የሰው ምስክር ብቻ ሰምቶ የአሁን አመልካችና ተጠሪ ብድሩን ስለመበደራቸው አረጋግጫለሁ ሲል የጋራ እዳ ነው በማለት የሰጠው ውሳኔ ፍሬነገር የማጥራትና ማስረጃን የመመዘን መርህ ባለመከተል የተሰጠው ውሳኔ በመሆኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ብለናል።

ው ሳ ኔ

1. የፌደራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁጥር 193012 ሐምሌ 5 ቀን 2009 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ትእዛዝ እና የፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁጥር 117619 ህዳር 21 ቀን 2009 ዓ/ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህግ ቁጥር 348(1) መሰረት ተሻሽሏል።

2. የብር 180000 ብድር እዳ የባልና ሚስት የጋራ እዳ መሆኑ ባለመረጋገጡ የአሁን አመልካችን የሚመለከታት አይደለም ብለናል።
3. ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ።
4. የዚህ ውሳኔ ትክክለኛ ግልባጭ ለስር ፍ/ቤት ይድረሳቸው ብለናል።
5. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቅ/ሀ